

Kehitetään ikäihmisten
kotihoitoa
ja vahvistetaan
kaikenikäisten
omaishoitoa

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Turva- ja hyvinvointiteknologia Hankkeen selvityksiä

11/2018

Leila Mukkala, kehittäjätyöntekijä Toimiva kotihoito
Lappiin -hanke

- Kyselyyn vastasi 19 kuntaa
- Mitä laitteita käytössä: firmat, vuokrasuhteet, laitemäärät jne.
- Millaisia kehittämistavoitteita, mahdollisia haasteita?
- Henkilöstöresurssit: teknologiavastaavat ym. → osaaminen?
- Laitteiden käyttöön oton prosessi ja tekniikan toimivuuden varmistaminen: yritysten ja kuntien roolit
 - Tilaukset
 - Asiakasmaksut
 - Ohjaus, neuvonta ja asennus
 - Huolto ja toimivuuden tarkistus
 - Laitteiden poisvieminen
- Hälytysten vastaanottaminen ja auttajakäynnit
 - Palvelurakenne ja -verkosto

- Turvapuhelimet: Stella, Mehiläinen, Suomen turvapuhelimet, Turvacalla, Kuusamon Securi, New Flow, Tuncall
 - Laitemäärät vaihtelevat kunnittain: 380kpl-5kpl
 - Laitteita vuokrasopimuksella kahdessa kunnassa
 - Pääasiassa asiakkaat tekevät yrityksen kanssa toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen. Kotihoito tilaa laitteet.
- Muut käytössä olevat turvaratkaisut (lisälaitteita turvapuhelimiin liittyen):
 - Tavallinen ovivahti
 - Älykäs ovivahti
 - Paikantava turvakello
 - Ovimatto
 - Liesivahti
 - Koodilukolliset avainkaapit (yksityinen yritys)
- Seniortek Hoivaturva: 12 kuntaa kokeillut Toimiva kotihoito –hankkeen aikana
- Suvannon Kotona +Mukana palvelu yhdessä kunnassa kokeilu

- Kolarin kirjastosta lainattavat laitteet
<https://www.kolari.fi/fi/palvelut/vapaa-aika/kirjasto.html#digi>
- Evondos lääkeautomaatit: käytössä kahdessa kunnassa. Yhdessä kunnassa kokeiluaika menossa. Yksi kunta kokeillut laitteita 6kk mutta eivät nyt käytössä. ”*Logistisia ongelmia viedä ajoissa lääkerullia sivukylän asiakkaille*”
- AC:n kuvapuhelimet: laitemäärät 1-6 kuvapuhelinta/kunta. Seitsemässä kunnassa kokeiltu Toimiva kotihoito –hankkeen aikana
- Asiakkaiden omahankintaisia laitteita:
 - Palovaroittimia ja ovihälyttimiä
 - Doro-puhelimia tms. joissa on hälytysominaisuus tai paikannuslaite
 - Gps- paikantimia (esim. muistisairauden alkuvaiheessa)
 - Turvapuhelimia, videovalvontaa puheimien kautta
 - Savu - ja palohälyttimiä, liesivahteja ja vauvan itkuhälyttimiä.

Tilaukset, asennus, huolto, toimivuuden tarkistus ja laitteiden pois vieminen

- **Teknologialaitteiden tilaukset:** kunnissa sovittu kuka tilaa laitteet ja palauttaa (teknologia vastaava, palveluvastaava, joku muu)
- Turvapuhelinten **asennuksista** vastaa valtaosaltaan kotihoito mutta myös laitetoimittaja joissakin kunnissa. Yhdessä kunnassa kunnan kiinteistöhuolto. Tk:n apuvälinevastaavan apua käytetään 1:ssä kunnassa. Ohjaus ja neuvonta sen mukaan kukaan asentaa.
- Turvapuhelinten **huollosta** vastaavat yritykset.
- Turvapuhelinten **toimivuuden tarkistus** on kotihoidon työntekijöillä 1-2kk välien. Myös omaisille ohjattu tarkistuksia (esim. sivukylät).
- **Hoivaturvan** asennuksista vastaa yritys. Toimivuuden tarkistus hälytysten vastaanottajalla pääasiallisesti (kotihoidon/omaisten puhelimiin). Laitteiden pois vieminen on yrityksen tehtäviä.
- **Lääkeautomaatit:** kotisairaanhoidajat huolehtivat
- **Kuvapuhelimet:** asennus ja ohjaaminen pääasiassa kotihoidolla, huolto yrityksellä, palautus kotihoidolla.

- **Turvapuhelin:** (GSM) 13,50€/kk – 44,71€/kk (kunta tai firma laskuttaa)
Langaton turvapuhelin kk-maksu 51,00€
 - Turvapuhelimen asennus/vienti: 0€ – 45€ (jos ei erillistä maksua kirjataan kotipalvelukäyntinä). Nouto 45€ (1 kunta)
 - Ovihälytín: 5€/kk - 14,88€/kk
 - Rannekepaikannin 32,60 €/kk (1 kunta)
 - Auttamiskäynnit turvapuhelin
 - Joilla hops ei peritä auttamiskäynnistä, mutta ei kotihoidon asiakkaalta voidaan periä 4,50€/käynti
 - Hälytyspäivystys 24/7 3,10€/kk
 - Enimmillään auttamiskäynnistä peritään 25€/käynti
- **Hoivaturva asiakasmaksut:** (Seniortekin hinnasto)
 - Auttajakäynti 12€/käynti (yksi kunta määritellyt)
- **Automaattinen lääkeannostelija:** 0€/kk-6€/kk (2kuntaa)
Lääkeautomaatit ovat kunnalla vuokralla ja ne myönnetään palvelusetelillä asiakkaan käyttöön (1 kunnan vastaus).
- **AC:n kuvapääte:** 0€ mikäli etäkotihoito, muulloin 45€/kk. (AC:n hinnasto)

Hälytyksiin vastaaminen – Kuntien vastauksia

- Turvapuhelin hälytykset laitetoimittajan turvahälytyskeskukseen. Hoivaturva ja lääkeautomaatti turvatiimille.
- Turvapuhelimet yhdistetään asiakkaan omaisille, jotka vastaavat turvahälytyksiin.
- Turvapuhelin hälytyksiin vastaavat 24/h kotihoidon työntekijät kirkonkylillä. Sivukylillä omaiset.
- Useita vastuutahoja: Turvapuhelimet hälyttävät Stellan hälytyskeskukseen. Rivitalon hälytykset tulevat 7-21 kotipalvelun numeroon. Hälytykset yöllä 21-07 vuodeosastolle/ tehostetun palveluasunnon yksikköön. Paikantimet menevät omaisille ja yhden paikantimen hälytys tulee 7-21 kotipalvelun työntekijöille ja muuna aikoina hänellä on kulunvalvonta.
- Ensisijaisesti omaisille. Muussa tapauksessa oman alueen 1. hoitajalle ja yöllä kiertävälle yöhoitajalle
- Kirkonkylän tiimissä yhdellä hoitajalla on aina "hälypuhelin" , johon on keskitetty omaisten tai muiden viranomaisten puhelut, tähän numeroon tulee myös turvapuhelin hälytykset. Kirkonkylällä joillakin asiakkailta hälytykset menee suoraan omaisille. Sivukylillä turvapuhelimen voi ottaa vain, jos on omaisia, joille hälytykset voi kohdistaa.
- Osalla hälytykset tulee kello 7-20 kotipalveluun ja 20-07 vuodeosastolle. Osalla hälytykset menee omalle väelle, laitetoimittaja on "takavarmistajana" ja ottaa yhteyttä joko kotipalveluun tai omaisiin

Hälytyksiin vastaaminen – kuntien vastauksia

- Asiakaskohtaisesti; ensisijainen hälytys pääosin hoitajien puhelimeen, kakkoshälytys sekä yöllä tulevat hälytykset suoraan terveystakeskuksen vuodeosastolle. Muutamalla asiakkaalla, lähinnä sivukyillä ykkös- ja kakkoshälytys omaisille
- Työnjakajan puhelin aina 24h päällä ja varpuh. Illoilla, viikonloppuna ja yöllä. Omaisot ottavat myös hälytyksiä vastaan.
- Omaisille, kotihoidolle tai Merilapin Ambulanssi 2 lähtö.
- Kotihoito, omaiset, yöpartio ja ensihoito, tilanteesta ja ajankohdasta riippuen.
- Yksityinen palveluntarjoaja vastaa klo 20-8 kotipalvelu 8-20
- Hälyt yleisimmin Mehiläiseen tai Stellaan, josta yhteys auttajaan, jotkut omaiset halunneet hälyn suoraan itselleen
- Hälytyksiin vastaa vartiointifirma (New Flow), ja se soittaa suoraan sen alueen kotihoidon puhelimeen, josta hälytys tulee, ja sen alueen hoitaja lähtee paikan päälle.
- Seniortekin Hoivaturvan osalta hälytykset menevät pääasiallisesti kotihoitoon tai omaisille. Useita hälytysten vastaanottajia voi olla vuorokauden eri aikana. Hälytykset on mahdollista ohjata myös valvontakeskuksiin. Yhdessä kunnassa Hoivaturva hälytykset menevät turvatiimille.

Auttajakäynnit – kuntien vastaukset

- Turvatiimi lähtee kaikkiin hälytyksiin keskustassa (1 työntekijäpäivällä ja 2 yöllä). Etäalueilla voi kotihoidon työntekijä lähteä
- Lähihoitaja menee tarkistamaan tilanteen kirkonkylällä ja sivukylillä omaiset, sekä ystävät ottavat puhelimella hälytyksen vastaan.
- Turvapuhelinhälytyksiä vastaanottava hoitaja lähtee hälytykselle mahdollisimman nopeasti ja soittaa tarvittaessa apua toisilta hoitajilta.
- Ambulanssin henkilöstö noutaa avaimen tehostetun palveluasumisen yksiköstä ja menee katsomaan mikä hälyttäjän tilanne on ja toimii tilanteen vaatimalla tavalla. Kotihoito lähtee rivitaloille päivällä ja illalla ja vuodeosastolta yöllä (muuttuu tehostettuun yksikköön)
- Kotipalvelu käy tai ambulanssi tilanteen mukaan. Muissa tapauksissa omaiset menevät paikan päälle.
- Tilanteesta ja ajasta riippuen joko hoitajat tai ambulanssi
- Kotihoidosta työntekijä joka ehtii parhaiten
- Auttamiskäynnille lähtee kotihoito, yöpartio.
- Tilanteesta riippuen kotihoito, ensihoito, omaiset
- Yksityinen palveluntarjoaja vastaa klo 20-8 kotipalvelu 8-20 vuorossa oleva työntekijä
- Yöaikana osasto soittaa yksityiselle yrittäjälle (ambulanssifirma), muutoin omaiset, kotipalvelu
- Vain omaiset

- *"Keskusteltu on kuvapuhelimen hyödyntämisestä korvaamaan kotihoidon iltakäynnin sivukylälle sekä voisiko fysioterapeutti hyödyntää sitä".*
- *"Meän digiloikan jatko suunnittelu (yhteishanke kirjaston kanssa). Tarvetta on laitteiden pysyvälle esittelypisteelle ja neuvonnalle".*
- *"Sote ym. digikoulutuksen keskittäminen ja teknologia tiedon kerääminen yhdelle yhdyshenkilölle, joka taitaa ikäryhmän erityistarpeet ja osaa kehittää ja edistää kyseistä aluetta asiakkaan osallisuuden ja huomioimisen näkökulmasta (esim. ikääntyneen huomioiminen oppijana)".*
- *"Olemme kiinnostuneita asiakaslähtöisistä, turvateknologisista kotiin vietävistä laitteista ja laitteiden esittelyistä. Olemme myös kiinnostuneita laitteiden tuomasta avusta ja mahdollisuuksista syrjäseutujen asukkaille, ja olisimme kiinnostuneita kuulemaan millaisia ratkaisuja muilla kunnilla on haja-asutusalueilla laitteista tulevien hälytysten ohjaamiseen. Tällä hetkellä käytössä olevat (hankkeen kautta saadut laitteet) eivät ole vakuuttaneet toimivuudellaan".*
- *"Ei kai muita kuin näiden nykyisten laitteiden kanssa toimiminen ja jatkossa kilpailutus ja kehittäminen yleensä".*

- ”Palveluseteli turvateknologian hankkimiseen. Asiakas saa valita laitteen”.
- ”Tarve on paikantimille, perinteinen turvapuhelin ei oikein vastaa liikkuvilla asiakkailta tarpeeseen. SuvantoCaren laitteistosta on saatu esittely ja on mietinnässä, olisiko heidän järjestelmässä meille sopivia laitteistoja”.
- ”Meillä on työn alla avopalvelukeskuksen/ vuodeosaston/ asumispalveluiden hälytysjärjestelmän päivittäminen/kilpailuttaminen”.
- ”Yöllä tapahtuvan säännöllisen ja äkillisen hoidon tarvetta selvitetään ensi vuonna. Montako kukkatolppaa ostetaan kuntaan. Hoitajien työaika turvapuhelimien välitykseen? Onko mahdollisuutta ja järkevää siirtää kotihoiton hoitajilta pois – vie työaikaa? Voisiko hanke (vaikkakin päättymässä) ottaa kantaa tähän, miten muut kunnat ovat järjestäneet?”
- ”Tarvetta olisi AC:n kuvapäätteen käyttöönoton kehittäminen”.
- ”Sävelsirkku on tulossa ensi vuonna kotihoitoon ja palvelukoteihin, suunniteltu budjettiin”

- ”Teknologiaohjaaja ja koko työaika käytössä yhdessä kunnassa. Jatkossa voisi olla kotihoidon tiimeissä teknologiavastuuhenkilöitä, kuten on esim. ergonomiavastaavia nykyään. Ja heille olisi koulutusta yms. ja toimisivat teknologialähettiläinä sitten tiimien sisällä” → täydennyskoulutuksia
- ”1 henkilö jonka työaika ei riitä tehtävässä”. ”1 tekee oman työn ohessa”
- ”Ei ole henkilöä. Melkein, joka viikko on turvapuhelimen hankintaa ja palauttamista sekä muuta ilmoittamista” .”Hankkeen aikana nimetty henkilö”
- ”Kaksi. Molemmat hoitavat oman työn lomassa. Joskus työvuorossa D päivä jolloin voivat keskittyä teknologiaan”. ”2. Työaikaa menee vaihtelevasti”
- ”Ei ole eikä ole aikaakaan”
- ”Kaksi työntekijä on vastuussa teknologia asioista, palvelutiimin kautta tilataan asiakkaalle apuvälineet. Teknologia vastaava (GERONOMI)hoitaa yhteistyössä potilaskoordinaattorin kanssa, että asentaminen ja yms. säädöt tapahtuu, jotta laitteet toimii”
- ”1 henkilö n. 30 %/ kk työajasta”
- ”Asiakastyöstä vastaava lähiesimies. Tukee kotihoidon asiakkaiden kotona asumista miettien yhdessä kotihoitotiimien kanssa asiakkaan tarvitsemat apuvälineet yksilöllisestä tarpeesta lähtien. Mietitty teknologiavastaavan tehtävien siirtämistä kotihoitotiimin työntekijälle

Ajatuksia etäkotihoitosta ja etälääkäritoiminnasta

- ”Ehkä tulevaisuudessa toimintaa tukevaa, mutta ei korvaavaa. Tällä hetkellä kotipalvelu käyttää puhelinaikoja asiakkaiden pyynnöstä tarkistaakseen asiakkaan tilanteen kotona. Haavojen osalta kotipalvelu ottaa kuvia, jotta kotisairaanhoidaja tai lääkäri näkee haavan tilanteen, paranemisen tai pahenemisen”.
- ”Myönteinen suhtautuminen, pitkät matkat ovat etätoiminnan kehittämisen kannustin, mutta toisaalta tuovat haastetta myös toimintaan. Etäkotihoitossa kuka vie laitteen, kuka opastaa, miten toimii?”.
- ”Haastavaa mikäli asiakkaiden motivaatio ei kohene teknologiaa kohtaan. Yhteyksien toiminta syrjäkylillä haastavaa. Negatiivinen mielikuva ikäihmisillä”.
- ”Kaikki kotona asumista tukeva teknologia on tervetullutta- asiakas/omainen valitsee tarpeen mukaan laitteet, asiakas hintojen täytyy vain säilyä kohtuullisena! Positiivisesti suhtaudutaan virtuaaliseen kotikäyntiin Ac-näytöllä, sitä on jo päivittäin käytössä. Ac -näytön kanssa on ollut yhteysongelmia ja aina ei virtuaalinen kotikäynti ole onnistunut. Etälääkäri käynnille ei ole ollut tarvetta vielä”.
- ”Tulevaisuudessa voi olla hyvinkin mahdollista, että osa kotihoiton käynneistä voidaan korvata kuvapuhelimen tai lääkeautomaatin avulla. Työntekijöitä on jo tällä hetkellä haastavaa saada joten teknologian avulla tähän haasteeseen voitaisiin vastata”

- **Käytössä olevat laitteet: firmat, vuokrasuhteet, määrät jne.:** turvapalvelun osalta laitetoimittajia useita ja palvelu vakiintunut. Kilpailutusten kautta erilaisiin sopimuksiin mahdollista päästä = ”palvelupaketti”. Muuta kuin turvateknologiaa vielä vähän käytössä.
 - Tilaukset → kunta tilaa. Jatkossa maakunta
 - Asiakasmaksut → vaihtelevat suuresti eri kuntien välillä
 - *Ohjaus, neuvonta ja asennus* → *pääasiassa kotihoito, mutta myös laitetoimittaja*
 - *Huolto* → *laitetoimittaja*
 - *Toimivuuden tarkistus* → *kotihoito, laitetoimittaja*
 - Laitteiden poisvieminen → kotihoito, laitetoimittajat
- **Henkilöstöresurssit:** teknologiavastaavia vielä vähän tai työaika ei riittävä. Täydennyskoulutuksen tarvetta. Verkostoituminen ja tiedon jakaminen
- **Hälytysten vastaanottaminen ja auttajakäynnit**
 - Hälytyksiä ottaa vastaan kotihoito, samoin laitetoimittajat, yksityiset palveluntuottajat ja omaiset → alueellisesti erilaiset vaihtoehdot mahdollisia
 - Auttajakäynnit kotihoito, yöpartio, ensihoito, omaiset, turvatiimi, yksityinen palvelun tuottaja → alueellisesti erilaiset vaihtoehdot mahdollisia
- **Kehittämiskohteita, mahdolliset haasteet?:** osaaminen ja keskittäminen (teknologiakeskus ja sen rooli), palveluprosessien kehittäminen → vanhasta luopuminen ja uusien käytäntöjen omaksuminen sekä asenteisiin vaikuttaminen. Laitteiden toimivuus ja luotettavuus sekä verkkoyhteydet. Laitteiden esittelypisteet ja palveluneuvonta. Palveluiden vieminen keskustojen ulkopuolelle: hälytykset ja auttajakäynnit miten organisoidaan. Yhteneväiset asiakasmaksut. Kunnat vertailevat laitteiden toimivuutta ja hintoja → teknologialaitteet kehittyvät koko ajan

Kehitetään ikäihmisten
kotihoitoa
ja vahvistetaan
kaikenikäisten
omaishoitoa

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Kiitos!